

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «МАКАРУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF MAKARUK AND OTHERS v. UKRAINE)**

*(Заява № 35052/19 та 4 інші заяви –
див. перелік у додатку)*

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

22 січня 2026 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Макарук та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Андреас Зюнд (*Andreas Zünd*), Голова,

Діана Сирку (*Diana Sârcu*),

Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*), судді,

та Вікторія Марадудіна (*Viktoriya Maradudina*), в.о. заступника Секретаря секції,

після обговорення за зачиненими дверима 18 грудня 2025 року

постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявами, поданими у різні дати, зазначені в таблиці у додатку, до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція).

2. Про заяви було повідомлено Уряд України (далі – Уряд).

ФАКТИ

3. Перелік заявників і відповідні деталі заяв наведені в таблиці у додатку.

ПРАВО

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

4. Беручи до уваги схожість предмета заяв, Суд вважає за доцільне розглянути їх спільно в одному рішенні.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 2 КОНВЕНЦІЇ

5. Заявники скаржилися на непроведення ефективного розслідування смерті чи дорожньо-транспортних пригод, які становили загрозу життю, до яких не були причетні представники держави. Вони посилалися, прямо чи по суті, на пункт 1 статті 2 Конвенції.

6. Насамперед Суд зазначає, що ця справа має розглядатися з огляду на зобов'язання держави провести ефективне розслідування за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції. Відповідні загальні принципи щодо ефективності розслідування наведені в рішенні у справі «Мустафа Тунч і Феджіре Тунч проти Туреччини» [ВП] (*Mustafa Tunç and Fecire Tunç v. Turkey*) [GC], заява № 24014/05, пункти 169 – 182, від 14 квітня 2015 року). Зокрема, після виникнення

зобов'язання провести розслідування, дотримання процесуальних вимог за статтею 2 Конвенції оцінюється на підставі декількох основних критеріїв: належність слідчих дій, оперативність розслідування, залучення членів родини померлого та незалежність розслідування. Ці елементи є взаємопов'язаними і кожен з них окремо не може бути самоціллю (там само, пункт 225).

7. До того ж це зобов'язання не є обов'язком досягнення результатів, а обов'язком вжиття заходів. Суд погоджується, що не кожне розслідування обов'язково має бути успішним або дійти висновку, який збігається з викладом подій скаржника. Проте воно, у принципі, має бути здатним призвести до встановлення фактів справи, а якщо твердження виявляться правдивими – до встановлення та покарання винних осіб (див. рішення у справі «Пол та Одрі Едвардс проти Сполученого Королівства» (*Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom*), заява № 46477/99, пункт 71, ЄСПЛ 2002-II).

8. У заявах № 35871/19 і № 31921/24 Уряд стверджував, що заявники не вичерпали національні засоби юридичного захисту, оскільки вони не подали цивільний позов про відшкодування моральної шкоди, завданої неефективним розслідуванням. Суд повторює, що обов'язок за статтями 2 та 3 Конвенції проводити розслідування, здатне призвести до встановлення та покарання винних осіб, міг би стати ілюзорним, якби від заявників вимагалось ініціювати провадження, результатом розгляду якого була б лише виплата відшкодування шкоди (див. рішення у справі «Мокану та інші проти Румунії» [ВП] (*Mocanu and Others v. Romania*) [GC], заява № 10865/09 та 2 інші заяви, пункт 234, ЄСПЛ 2014 (витяги)). Таким чином, заперечення Уряду про невичерпання національних засобів юридичного захисту має бути відхилено.

9. Розглядаючи факти цієї справи у контексті зазначених принципів, Суд вважає, що розслідування характеризувалися різними недоліками, які підірвали здатність органів досудового розслідування встановити обставини дорожньо-транспортних пригод, які становили загрозу життю, а також відповідальних осіб, якщо такі були. Конкретні недоліки вказані в таблиці у додатку.

10. У керівних справах «Качурка проти України» (*Kachurka v. Ukraine*), заява № 4737/06, від 15 вересня 2011 року), «Поживотко проти України» (*Pozhyvotko v. Ukraine*), заява № 42752/08, від 17 жовтня 2013 року та «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), заява № 51151/10, від 05 листопада 2015 року) Суд вже встановлював порушення щодо питань, аналогічних тим, що розглядаються у цій справі.

11. Розглянувши всі надані йому матеріали, Суд не вбачає жодних фактів або аргументів, здатних переконати його дійти іншого висновку щодо прийнятності та суті цих скарг. З огляду на свою практику з

РІШЕННЯ У СПРАВІ «МАКАРУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

цього питання Суд вважає, що у цій справі розслідування не відповідали критерію ефективності.

12. Отже, ці скарги є прийнятними та свідчать про порушення статті 2 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

13. З огляду на наявні в нього документи та свою практику (див., зокрема, згадане рішення у справі «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), пункти 74 – 80) Суд вважає за доцільне присудити суми, зазначені у таблиці в додатку.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статті 2 Конвенції у зв'язку з непроведенням ефективного розслідування смерті чи дорожньо-транспортних пригод, які становили загрозу життю, до яких не були причетні представники держави;
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 22 січня 2026 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Вікторія Марадудіна
(*Viktoriya Maradudina*)
В.о. заступника Секретаря

Андреас Зюнд
(*Andreas Zünd*)
Голова

РІШЕННЯ У СПРАВІ «МАКАРУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

ДОДАТОК

Перелік заяв зі скаргами за пунктом 1 статті 2 Конвенції
(непроведення ефективного розслідування смерті чи дорожньо-транспортних пригод,
які становили загрозу життю, до яких не були причетні представники держави)

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народженн я	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику/сім'ї в якості відшкодування моральної шкоди (в євро) ¹	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро) ²
1.	35052/19 19.06.2019	Сім'я: Віталій Васильови ч МАКАРУ К 1976	Мамченко Ігор Олександрович м. Луцьк	18.07.2009 перший заявник, Віталій Васильович Макарук, керуючи автомобілем, потрапив у дорожньо-транспортну пригоду за участю автобуса. У результаті він та другий заявник (його син, Дмитро Віталійович Макарук, якому на той момент було 8 років) отримали тілесні ушкодження середнього ступеня тяжкості. 27.07.2009 працівники міліції порушили кримінальну справу. У жовтні 2009 року першому заявнику було пред'явлено обвинувачення у порушенні правил безпеки дорожнього руху. Луцький міськрайонний суд Волинської області неодноразово повертав обвинувальний висновок прокурору для виправлення недоліків, таких як недостатність ретельності, відсутність експертного висновку з деяких важливих питань, а також невідповідність показанням свідків вхідних даних, застосованих в ході проведення судової експертизи. 30.01.2015, після чергового додаткового розслідування, працівники міліції висунули обвинувачення як першому заявнику, так і водієві автобуса у порушенні правил безпеки дорожнього руху; першому заявнику також було надано статус потерпілого. 24.02.2015 перший заявник подав	Неодноразове повернення справи на додаткове розслідування внаслідок невжиття слідчими достатніх заходів (рішення у справі «Антонов проти України» (<i>Antonov v. Ukraine</i>), заява № 28096/04, пункт 50, від 03 листопада 2011 року) органи досудового розслідування насправді не намагалися провести ретельне розслідування (рішення у справах «Любов Єфіменко проти України» (<i>Lyubov Efimenko v. Ukraine</i>), заява	6 000	250
2.	35871/19 19.06.2019	Дмитро Віталійови ч МАКАРУ К 2001					

РІШЕННЯ У СПРАВІ «МАКАРУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народженн я	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику/сі м'ї в якості відшкодува ння моральної шкоди (в євро)	Сума, присуджен а у кожній заяві в якості компенсац ї судових та інших витрат (в євро)
				<p>цивільний позов у межах кримінального провадження проти роботодавця водія автобуса та страхової компанії з вимогою відшкодування шкоди.</p> <p>14.08.2018 Луцький міськрайонний суд Волинської області виправдав першого заявника, визнав винним водія автобуса у порушенні правил безпеки дорожнього руху, але звільнив його від відбування покарання у зв'язку з психічною хворобою, та частково задовольнив цивільний позов першого заявника. 05.12.2018 Волинський апеляційний суд залишив без змін вирок від 14.08.2018, у частині щодо виправдання першого заявника, та направив справу до суду першої інстанції на новий розгляд щодо водія автобуса та щодо цивільного позову. 14.03.2019 міськрайонний суд зупинив судове провадження у кримінальному провадженні до видужання водія автобуса, оскільки він був паралізований після перенесеного серцевого нападу. Ухвалу було залишено без змін після апеляційного та касаційного перегляду, а остаточна ухвала Верховного Суду була постановлена 06.06.2019. З того часу провадження перебуває на розгляді, але зупинено.</p>	<p>№ 75726/01, пункти 76 – 80, від 25 листопада 2010 року та «Юрій Слюсар проти України» (<i>Yuriy Slyusar v. Ukraine</i>), заява № 39797/05, пункти 84 – 88, від 17 січня 2013 року),</p> <p>національні органи влади самі критикували процес проведення розслідування у зв'язку з його неефективністю (рішення у справах «Принда проти України» (<i>Prynda v. Ukraine</i>), заява № 10904/05, пункт 56, від 31 липня 2012 року) та «Поживотько проти України» (<i>Pozhyvotko v. Ukraine</i>), заява № 42752/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року.</p>		
3.	23170/24 24.07.2024	Інна Анатоліїв на В'ЯЗОВА	Кулаков Олег Володимирови ч м. Дніпро	23.07.2014 батька заявниці збив автомобіль; того ж дня було порушено кримінальне провадження. 28.07.2014 він помер від отриманих тілесних ушкоджень. 19.12.2014 заявниця подала цивільний позов у межах порушеного кримінального	На етапі досудового розслідування було вжито недостатньо заходів (рішення у справі	6 000	250

РІШЕННЯ У СПРАВІ «МАКАРУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народженн я	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику/сім'ї в якості відшкодування моральної шкоди (в євро)	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро)
		1973		<p>провадження. 02.04.2015 районний суд визнав водія винним за усіма пунктами обвинувачення. 04.06.2015 апеляційний суд повернув справу на новий розгляд до суду першої інстанції. Пізніше справу неодноразово повертали на новий розгляд у зв'язку з неповнотою судового розгляду та необхідністю проведення додаткових слідчих дій (слідчий експеримент за участю водія було проведено 16.05.2018, 27.06.2018 суд першої інстанції призначив нову судово-автотехнічну експертизу). 21.01.2024 водій помер, а 05.04.2024 Індустріальний районний суд міста Дніпропетровська закрит провадження у зв'язку зі смертю обвинуваченого.</p>	<p>«Качурка проти України» (<i>Kachurka v. Ukraine</i>), заява № 4737/06, пункт 52, від 15 вересня 2011 року),</p> <p>незвично велика кількість повторних судово-медичних експертиз (рішення у справі «Басюк проти України» (<i>Basjuk v. Ukraine</i>), заява № 51151/10, пункт 68, від 05 листопада 2015 року),</p> <p>численні недоліки у зборі доказів (рішення у справі «Басюк проти України» (<i>Basjuk v. Ukraine</i>), заява № 51151/10, пункт 67, від 05 листопада 2015 року),</p> <p>відсутність ретельності та оперативності підірвала здатність органів державної влади встановити обставини справи (рішення у справах «Ігор Шевченко</p>		

РІШЕННЯ У СПРАВІ «МАКАРУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народженн я	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику/сім'ї в якості відшкодування моральної шкоди (в євро)	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро)
					проти України» (<i>Igor Shevchenko v. Ukraine</i>), заява № 22737/04, пункт 60, від 12 січня 2012 року; «Зубкова проти України» (<i>Zubkova v. Ukraine</i>), заява № 36660/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року).		
4.	31921/24 14.10.2024	Оксана Валеріївна БОНДАР 1981	Ілляшенко Марина Олександрівна м. Київ	12.07.2020 син заявниці помер внаслідок тілесних ушкоджень, отриманих у результаті агресивного нападу. Наступного дня було порушено кримінальне провадження за статтею 115 Кримінального кодексу України (умисне вбивство). 17.07.2020 п'ятьом особам було офіційно повідомлено про підозру. Згодом було проведено низку судових експертиз, які дійшли висновку, що смерть настала внаслідок гострої ішемічної хвороби серця, що призвела до серцево-легеневої недостатності, яка посилювалася бронхіальною астмою та станом алкогольного сп'яніння. Хоча емоційний та психологічний стрес під час заподіяння тілесних ушкоджень, безумовно, мав певний вплив, ці фактори не були вирішальними для настання смерті сина заявниці. Тому 10.12.2020 кримінальне провадження було закрито у зв'язку з відсутністю складу кримінального правопорушення. Тим не менш, 18.01.2021 було складено та передано до суду обвинувальний акт за обвинуваченням у вчиненні злочинів, передбачених статтею 115 Кримінального кодексу України.	Відсутність ретельності та оперативності підірвала здатність органів державної влади встановити обставини справи (рішення у справах «Ігор Шевченко проти України» (<i>Igor Shevchenko v. Ukraine</i>), заява № 22737/04, пункт 60, від 12 січня 2012 року; «Зубкова проти України» (<i>Zubkova v. Ukraine</i>), заява № 36660/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року).	6 000	250

РІШЕННЯ У СПРАВІ «МАКАРУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народженн я	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику/сім'ї в якості відшкодування моральної шкоди (в євро)	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро)
				<p>21.01.2022 суд першої інстанції закриття провадження у справі у зв'язку із закінченням строку давності. 02.02.2023 цю ухвалу було скасовано за апеляційною скаргою прокурора, а справу передано на розгляд до суду першої інстанції.</p> <p>Паралельно, 26.01.2022 було порушено ще одне кримінальне провадження за статтями 121 і 127 Кримінального кодексу України (умисне тяжке тілесне ушкодження, катування). Судово-медична експертиза від 16.09.2022, призначена в межах цього кримінального провадження, встановила прямий зв'язок між нанесеними тілесними ушкодженнями, яких зазнав син заявниці, та його смертю. Тому постанову від 10.12.2020 про закриття першого кримінального провадження було скасовано.</p> <p>20 і 21.10.2023 тим самим п'ятьом особам було офіційно повідомлено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого статтями 121 та 127 Кримінального кодексу України.</p> <p>22.02.2024 було складено та передано до суду обвинувальний акт.</p> <p>07.05.2024 було об'єднано два кримінальні провадження. Розгляд справи судом першої інстанції триває.</p>			
5.	35883/24 18.11.2024	Петро Олексійов ич ДІДУР 1966		<p>Згідно з твердженнями заявника 19.12.2013 його односелець Ю. підійшов до автомобіля заявника на автобусній зупинці, постукав у вікно водія та, коли заявник опустив його, двічі вистрілив йому в голову з близької відстані з пістолета з гумовими кулями. Заявник отримав тілесні ушкодження підборіддя, вуха та потилиці, зазнав втрати крові, як стверджується, був змушений харчуватися через соломинку протягом декількох місяців. Заявник того самого дня</p>	Відсутність оперативності та ефективності кримінального провадження (рішення у справах «Меркулова проти України» (<i>Merkulova v. Ukraine</i>), заява № 21454/04, пункти	6 000	-

РІШЕННЯ У СПРАВІ «МАКАРУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народженн я	П.І.Б. представника та місцезнаходже ння	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику/сім ¹ в якості відшкодування моральної шкоди (в євро)	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро)
				повідомив про подію до міліції. Судово-медична експертиза кваліфікувала тілесні ушкодження як легкі. 02.04.2014 Ю. було пред'явлено обвинувачення та направлено його справу до суду у зв'язку з грубим порушенням громадського порядку (далі – хуліганство) за частиною четвертою статті 296 Кримінального кодексу України. 22.04.2014 заявник подав цивільний позов у межах кримінального провадження. 15.04.2015 та знову 06.11.2019 Немирівський районний суд Вінницької області визнав Ю. винним у озброєному хуліганстві, але обидва вирокі були скасовані Апеляційним судом Вінницької області 14.09.2015 та 04.05.2020 відповідно з тієї самої підстави: суд першої інстанції відійшов від обвинувального акту та змінив обтяжуючу обставину за власною ініціативою. 15.04.2024 Немирівський районний суд закрит кримінальне провадження у зв'язку із закінченням строку давності та звільнив Ю. від кримінальної відповідальності; цивільний позов заявника, поданий у межах кримінального провадження, було залишено без розгляду. 06.06.2024 апеляційний суд залишив цю ухвалу без змін, а 22.07.2024 Верховний Суд відмовив у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою заявника, не встановивши підстав для перегляду.	59 і 60, від 03 березня 2011 року та «Ранделовіч та інші проти Чорногорії» (<i>Randelović and Others v. Montenegro</i>), заява № 66641/10, пункти 123 – 130, від 19 вересня 2017 року).		

¹ Та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам.

² Та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам.